

Inleiding

De storm komt.

Er wordt al dagen over gepraat, maar eigenlijk merk je er nog weinig van.

Aan het strand het leven van alle dag. Zonnebaders, zwemmers, verliefde paartjes, kinderen die zandkastelen maken.

Geen windsurfers, want het waait nauwelijks.

Maar er hangt dreiging in de lucht. Het is benauwd.

Ver weg aan de horizon zie je de stapelwolken al. En als je goed luistert hoor je donderslagen.

Maar hier is het nog stil, de stilte voor de storm.

Stilte voor de storm is het thema van de viering van vandaag.

We betrekken die in deze viering op de politieke situatie, die steeds dreigender lijkt te worden.

Vluchtelingen, oorlogen aan de rand van Europa, een EU die dreigt uiteen te vallen, en een aarde die leeg geroofd wordt.

Stilte voor de storm. Hoe reageren we erop, kunnen we iets doen om de storm te keren? Kunnen we iets doen om de storm zo goed mogelijk te doorstaan.

Vandaag een viering met veel stiltemomenten om dat alles te overdenken.

Stilte na de storm

Op 4 mei herdachten we de doden uit de Tweede Wereldoorlog.

Twee minuten stilte, stilte na de storm.

Ook nu willen we stil zijn om te denken aan de verschrikkingen van die oorlog, aan de doden en aan de moed van al die mensen die deden wat moet gedaan – of nog veel meer.

Op 4 mei 2015 droeg Amber Bontekoe, 18 jaar oud, bij het monument van kamp Vugt haar gedicht Stilte voor.

Stilte

Zeg niets

Doe niets

Ervaar en luister

De stilte, zo vol van geluid

Het geluid van jezelf

Het geluid waarvan je niet weet dat het bestaat

Omdat je het nog nooit hebt gehoord

De stilte kijkt je recht in de ogen

Loop niet weg, blijf staan

Het geeft niet als het je raakt

Er is stilte omdat jij geen geluid maakt

De stilte slaat een arm om je heen

Neem de tijd om stil te staan bij dit moment

Verleden

Herinneren

Herdenken

Stilte

Stilte voor de storm (1)

Nooit meer oorlog, dat was de algemene gedachte na de Tweede Wereldoorlog. Maar dat bleek een naïeve gedachte: de politionele actie in Indonesië, de oorlog in Korea, in Vietnam, de koude oorlog tussen 'Het Westen' en 'Het Communisme'.

Na de val van de muur in 1989 was er opnieuw het gevoel dat eindelijk een tijd van vrede en ontspanning was aangebroken. En opnieuw bleek dat een naïeve gedachte.

De oorlogen in voormalig Joegoslavië
De bankencrisis in 2007,
de steeds onstabielere politieke toestand;
de grote stromen vluchtelingen,
de bezetting van de Krim en Oost Oekraïne door Rusland,
de politiek van verdachtmakingen en arrestaties van Erdogan,
de reactionaire politiek van Trump,
de verzwakking van de EU en de VN;
de hetze tegen vreemdelingen;

dat alles doet denken aan wat er gebeurde tussen 1929 en 1939.

En sinds de jaren 70 van de vorige eeuw is daar het besef bijgekomen dat we de aarde aan het leegroven zijn.

Wij leven in een bezeten wereld. En wij weten het.

Het zou voor niemand onverwacht komen, als de waanzin eensklaps uitbrak in een razernij, waaruit deze arme Europese mensheid achterbleef in verstomping en verdwazing, de motoren nog draaiende en de vlaggen nog wapperende, maar de geest geweken.

Die woorden van Johan Huizinga uit 1935 zijn nog uiterst actueel.

Leven wij nu 72 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog in de stilte voor een nieuwe storm, ook in West Europa? Misschien niet een nieuwe oorlog, al zou ook dat kunnen, maar steeds heftiger aanslagen, opstootjes van extremisten, mensen die geïntimideerd of zelfs in elkaar geslagen worden, mensen die elkaar niet meer vertrouwen.

En wat kunnen we daar aan doen?

- Stilte

Wat kunnen we doen tegen haat en hetzes tegen 'anderen'?

Nooit zwijgen, zei een Joodse vrouw die twee concentratiekampen had overleefd.

Schriftlezing – gezongen: Psalm 1 vrij (Huub Oosterhuis)

Goed is
dat je niet doet wat slecht is
niet achter oplichters aan loopt
niet met Poert en Schender heult
niet je schouder ophaalt
'ploert en schender, ach
zo is de wereld'.

Goed is dat je goede woorden
overweegt en wil:
heb je naaste lief die is als jij
de vluchteling, de arme, doe hen recht.
Prent ze in het hart van je verstand,

die woorden
zeg ze voor je uit

gezegend ben je

een boom aan stromen levend water
vruchten zul je dragen
blad dat niet vergeelt
het zal je goed gaan.

Oplichter
ongezegend zal je zijn.
Een storm steekt op
je waait de leegte in.

Stilte voor de storm (2)

Een storm dreigt maar nog is het stil.

- Herken je dat gevoel, of juist helemaal niet?
- En als je je herkent in dat gevoel, wat doe je dan in die stilte? Wat doe ik?
- Jannie Nijwening, predikant in de Doopsgezinde kerk van Den Haag zei een week geleden in de Haagse Dominicus:
En de kansarmen, op wie niemand zit te wachten, naar wie niemand vraagt, wie neemt het voor hen op? Wie verwoordt hun zorgen?
En ze voegde er aan toe: het in mijn ogen meest schrijnende verschijnsel in deze tijd: dat kwetsbare mensen tegen elkaar komen te staan en tegen elkaar worden uitgespeeld. De mensen aan onze onderkant die zich richten tegen vluchtelingen, bijvoorbeeld.
- Daarmee geeft ze naar mijn gevoel precies de oorzaak van de verharding van de maatschappij aan. Dat mensen niet meer solidair zijn met elkaar. Dat het meer en meer een maatschappij van ieder voor zich is geworden.
- Dat het een maatschappij is geworden waarin steeds meer mensen verbitterd zijn, boos zijn, geen vertrouwen meer hebben in machthebbers, politici; óók mensen die – in mijn ogen – weinig reden tot klagen hebben.
- Hoe ga ik met zulke mensen om? Met mensen die boos zijn, die buitenlanders willen weren, waarmee niet te praten is – lijkt het.
- Ga ik met hen in gesprek – hoe? Neem ik hen serieus? Of kijk ik weg, sluit ik me liever op in mijn eigen bubble – onder gelijkgestemden is het gemakkelijker praten?
- Nooit zwijgen, zei een Joodse vrouw die twee concentratiekampen had overleefd.

Stilte

Vorbeden

God van liefde en licht,
God van Ik-ben-die-ik-ben, Ik-zal-er-zijn-voor-jou,

We danken jou vanmorgen voor mensen die
handen en voeten proberen te geven aan Jouw naam.

Mensen op zoek naar wegen om wantrouwen, onbegrip, zorgen of angst te overbruggen.
Mensen op zoek naar wegen om in verbinding te blijven,
ook wanneer een ander boos is,
of zich lijkt terug te trekken achter een muur van eigen gelijk of eigen belang.

We steken een kaarsje aan voor al die pogingen:
ver weg – in de internationale politiek
of dichtbij – in onze stad, in ons werk, of in onze relaties.

Daarna was er voor iedereen die dat wilde de mogelijkheid om een voorbede te doen

Zegen van onrust¹

Moge God ons zegenen met ongemak
bij gemakkelijke antwoorden,
halve antwoorden en oppervlakkige verhoudingen,
zodat er diepgang vanuit ons hart moge leven.

Moge God ons zegenen met woede
bij onrechtvaardigheid, onderdrukking
en uitbuiting van Gods schepselen,
zodat we mogen werken aan rechtvaardigheid,
vrijheid en vrede.

Moge God ons zegenen met tranen
om te vergieten voor hen die lijden
aan pijn, verwerping, honger en oorlog,
zodat we onze handen kunnen uitstrekken
om hen te troosten en om hun pijn
in vreugde te veranderen.

En moge God ons zegenen met
genoeg dwaasheid om te geloven
dat we een verschil kunnen maken in de wereld,
zodat wij kunnen doen waarvan anderen zeggen
dat het niet gedaan kan worden.

1Op 5 april 2013 schreef Hans Sevenhoven over deze zegenbede:

Deze 'franciscaanse zegenbede' is in 1985 geschreven door Ruth Fox, een Benedictines. Het is een mooi gebed dat m.i. vooral in de eerste twee strofen te rauw en te activistisch klinkt voor een franciscaanse tekst.

Zie: franciscaans.blogspot.nl/2013/04/franciscaanse-zegenbede.html